

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čekovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 2113.

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrtni strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Stanovska država.

Stanovska ureditev države je pristna krščanska misel, ki jo je vsaj delno uresničila stanovska gospodarska organizacija srednjega veka. Ta organizacija je urejevala proizvodnjo, v pravih mejah zadrževala gospodarsko tekovanje ter omogočevala pravično razdelitev gmotnih dobrin, preprečujoč čezmerno kopičenje bogastva na eni, obuboževanje in proletarizacijo nižjih slojev na drugi strani.

Človeška sebičnost ni nikdar bila prijateljica tega gospodarskega reda, ki je oviral in omejeval gospodarsko izkoriščanje nižjih in slabjših od strani višjih in močnejših. Zasnovala si je poseben nauk o človeški družbi in o gospodarstvu, ki je pod imenom liberalizma sredi 18. stoletja vdrl med evropsko človeštvo ter spremenil njegove nazore o človeku, družbi in državi. Proglasil je načelo neomejene gospodarske svobode, ki naj obvladuje ves gospodarski proces. Pod vabljivim in varljivim žezlom te tolikanj hvalisane svobode so se porušili stari častitljivi stanovi, ki je na nje krščansko načelo zgradilo gospodarski in družabni red.

Gospodarski liberalizem je gospodarstvo docela razkristjanił, proglasujoč njegovo popolno svobodo od vidikov vere in predpisov morale. S tem je vzel zadnjo brzdno človeški sebičnosti, ki se je poljubno izživela v svobodni konkurenci in brezobzirnem izkoriščanju gospodarsko slabših posameznikov in slojev. V tem osredju je vzrastel gospodarski sistem kapitalizma, ki je človeško družbo razklal na dva razreda, ki stojita kot sovražnika drug proti drugemu: primeroma maloštevilni razred kapitalističnih delodajalcev in velika množica delavskega razreda.

Brezdno razrednega nasprotstva je v sedanjem človeštvu razširil in poglobil marksizem (nauk nemškega žida Karla Marksa), ki ga učijo in izvajajo socialisti in komunisti. V marksističnem programu ni mesta za gospodarsko vzajemnost, kakor je izražena v krščanski stanovski misli, marveč je njegova glavna praktična točka brezobzirni razredni boj, ki naj dovede do diktature proletarskega delavstva in do kolektivistične (komunistične) ureditve človeške družbe in njenega gospodarstva.

Svetovna vojna je med drugimi posledicami povzročila tudi katastrofalni polom kapitalističnega sestava. Spričo tega poloma je Rusija krenila

v drugo skrajnost: uničila je zasebno lastnino in kapital, lastnica vseh proizvodnih sredstev je postala država, ki vse državljane z istim bičem naganja na delo. Človek, ki pomenja liberalizmu vse, ne pomenja v komunizmu nič: je suženj množice, ki v nji popolno utone s svojo gospodarsko, osebno in duševno svobodo.

V tej sodobni zmedu duševnih, socialnih in gospodarskih blodenj in stisk je vzniklo spoznanje, da je treba obuditi v človeštvu tistega duha in tiste življenjske sile, ki so v prejšnjih boljših časih ustvarjale in ohranjale človeštvu pravo blaginjo, duhovno in gmotno. Z višine vrhovnega učiteljstva vsega človeštva je to spoznanje spredel leta 1931 razglasil, utemeljil in raztolmačil papež Pij XI. v svoji okrožnici »Quadragesimo anno«, ki jo je predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike, Franklin Roosevelt, imenoval »eno najvažnejših dokumentov (listin) sedanje dobe«.

V sedANJI svetovni krizi pomenja Pijeva okrožnica edino rešilno idejo, ker prinaša program, ki je edini sposoben, rešiti svet družabne in gospodarske katastrofe, ki mu preti. »Popolno ozdravljenje«, tako pravi papež v tej okrožnici, »bo le tedaj mogoče, ko se bo odpravilo tisto medsebojno nasprotje in se bodo ustanovili dobro urejeni udje socialnega telesa, namreč »korporacije«, katerim ljudje ne bodo pripadali po vlogi, ki jo imajo na delovnem trgu, ampak po raznih socialnih opravilih, ki jih posamezniki izvršujejo. Kakor

namreč tisti, ki blizu skupaj stanujejo, po naravnem nagonu ustanove občino, tako je naravno, da tisti, ki izvršujejo isto obrt ali imajo isti poklic — bodisi gospodarski ali drugačen — ustanove nekakšno korporacijo.«

To je torej korporacijski, stanovski red, čigar ustanovitev, odnosno obnovev priporoča sv. Oče kot glavni cilj socialne politike. »Na to morajo«, opominja Pij XI., »predvsem gledati, na to meriti država in vsi dobri državljani, da bo prenehala borba nasprotnih si »razredov« in da se bo pobudilo in pospešilo vzajemno sodelovanje korporacij«. Vsi, ki pripadajo isti obrti ali istemu poklicu (kmeti, obrtniki, trgovci, pripadniki industrije), delodajalci ter delavci, vsi naj se organizirajo v posebne socialne organizacije, v stanovske organizacije. Potem bo družba višja organizirana enota teh nižjih organizmov. Eni in drugi, delavci in delodajalci, so lahko združeni za svoje posebne interese v svojih strokovnih organizacijah (v sindikatih), toda te naj bodo združene in urejene v višjih enotah: v samoupravnih korporacijah.

Sv. Oče je v svoji okrožnici v glavnih obrisih opredelil smernice, ki naj se v njih izvrši podrobna stanovska preosnova ureditve posameznih držav. Bilo bi krivo, ako bi mislili, da je korporacijski sistem italijanskega fašizma uresničenje načel papeževe okrožnice. Fašizem ni zgradil svojega sistema od spodaj, iz ljudstva na granitni podlagi organiziranih stanov, temveč je od zgoraj odredil prisilne strokovne organizacije, ki jih med seboj ne družijo vez samoupravno delujoče korporacije,

Romunski zunanji minister (desno) v Parizu, levo francoski zunanji minister Barthou in na sredi predsednik vlade Doumergue.

Za spomladansko zdravljenje

čiščenje krvi in pri slabi prebavi uporabljajte znani **PLANINKA ČAJ BAHOVEC**. Pristen je le, če nosi:

1. zaščitni žig, — 2. ime proizvajalca: Apoteka M. Bahovec, Ljubljana, — 3. paket mora biti vezan in plombiran.

Torej za spomladansko zdravljenje samo pravi:

PLANINKA-ČAJ-BAHOVEC iz Ljubljane.

Reg. pod Sp. br. 76
od 5. 11. 1932

marveč ukaz državne oblasti. Na potpreosnove svoje države po načelih poklicnega stanovskega reda je stopila Avstrija s svojo novo ustavo z dne 1. maja tega leta. Čim bolj bo podrobna izpeljava tega reda ostala v skladu z glavnimi smernicami papeževe okrožnice, tem prej pride od papeža napo-

vedano socialno in gospodarsko ozdravljenje. Pride pa še tudi nekaj drugega, po čemer hrepeni sedanji svet, ki ječi v sponah raznih diktatur: pride okrepitve demokracije, ki bo zasidrana v ljudstvu, v njegovih delovnih stanovih, združenih v samoupravnih korporacijah.

V NAŠI DRŽAVI.

Zunanji minister Jevtič se je zadnji teden vrnil iz prestolice nove Turčije iz Ankare, kjer je bil prijazno sprejet in je prinesel domov poročila o zelo ugodnem razmerju med Turčijo in našo državo. Jevtič je poročal o uspehih, katere je dosegel, ministrskemu svetu in ga je obenem obvestil, da se bo po-
dal na povabilo bolgarske vlade v Sofijo.

Zakon o mestnih občinah je že bil pred ministrskim svetom in bo predložen na prihodnjem zasedanju narodni skupščini.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Zunanji ministri na potovanjih. Časopisje je bilo v minulem tednu polno poročil o potovanjih zunanjih ministrov, ki so dejali izjave o svojih uspehih, lepih s. rejemih itd. Italijanski

državni podtajnik v zunanjem ministristvu Suvich je bil v Londonu, kamor je nesel osebno Mussolinijev razorožitveni načrt. Listi so poročali, da v Londonu niso za Mussolinijeve predloge in bodo čakali na nadaljni razvoj dogodkov v Zenevi. Bolgarski ministrski predsednik in zunanji minister Mušanov je posetil prestolice evropskih vellesil in se je končno tudi ogledal v Budimpešti. — Francoski zunanji minister Barthou je bil v Varšavi, katero je ostavil razočaran nad politiko Poljakov, ki gredo svojo pot, ne obiraje se na Francoze. Iz Varšave se je odpravil Barthou v Prago, kjer so ga sprejeli navdušeno. — Rumunski zunanji minister Titulescu je imel v Parizu razgovore s francoskim zunanjim ministrom in predsednikom vlade.

Kriza španske vlade. Lerrouxova vlada na Španskem je odstopila, ker so je predsednik republike Zamora branil, da bi podpisal od vlade predloženi pomilostilni predlog, po katerem bi prišlo na svobodo več tisoč najbolj zagrizenih monarhistov.

Katolištvo — krščanstvo. Papež je nedavno sprejel v posebni avdienci 300 udeležencev poučnega tečaja o Katoliški akciji. Prisotni so tudi bili inozemski gojenci bogoslovnih zavodov, ki so v Rimu. Papež Pij XI. je ta mladi zbor pristrčno pozdravil, poudarjajoč, da mu pripada bodočnost in z bodočnostjo delovanje v Katoliški akciji. Kakor je izraženo v imenu, gre predvsem za delo. »Ko sem bil mlad«, je rekel sv. Oče, »sem slišal, kako je neki sveti škof izjavil: Biti katoličan, je dobro; kdor pa hoče biti dober katoličan, mora biti najprej dober kristjan.« Nujna in tesna je zveza med krščanstvom in katolištvom: tako je naglasil sv. Oče. Izven katoliške cerkve ni krščanstva, če pa se tako naziva, je okrnjeno krščanstvo, krščanstvo po imenu. To velja predvsem za gotove dežele — ne za bližnje, tudi ne za Italijo, če prav tudi tukaj v tem oziru ni brez nevarnosti — velja za tiste dežele, kjer poleg katoličanov živijo druge veroizpovedi. Vprav tukaj

se da ugotoviti, kako malo je izven katoliške cerkve krščanstva in religije.

»Katoliški« narodni socialisti. Benediktinski pater Alban Schachleitner, ki je pred leti bival in deloval na Čehoslovaškem, je znan po svojem strogem nemško-narodnem prepričanju. Iz narodnih nagibov je postal občudovalec in pristaš Adolfa Hitlerja. To narodno-politično prijateljstvo je g. patra tik pred sklepom konkordata med sv. Očetom in nemško vlado spravilo v spor z münchenskim nadškofijskim ordinariatom, ki je imel za posledico cerkveno kazen za g. patra. Razvoj hitlerizma v Nemčiji, ki se vedno bolj izoblikuje kot protikatoliški pokret, je

g. patru odprl oči. Njegova hitlerjevsk vnema je padla globoko ter se približuje ničli. K temu spoznanju je tudi pripomoglo nastopanje katoliških narodno-socialističnih beguncev iz Avstrije, ki sedaj prebivajo na Bavarskem blizu stanovališča g. patra Schachleitnerja. G. pater je te ljudi, ki so po veroizpovedi katoličani, iskreno povabil, naj vsak izmed njih opravi svojo veliko nočno dolžnost kot katoličan. V to svrhu je naprosil dovoljno število duhovnikov, da bi mogli vsi 500 narodno-socialistični begunci brez čakanja opraviti spoved. Povabilo »nacionalnega« duhovnika (p. Schachleitnerja) pa je imelo čudovit učinek: od 500 jih je prišlo samo 30. Tako je stari duhovnik, ki se je v dobri veri zavzemal za hitlerizem, iz lastne skušnje spoznal, kako neskladna med seboj sta hitlerizem in katolicizem, in kakšna je vera tistih katoličanov, ki prehajajo v vrste nemškega narodnega socializma.

Za družine. Sodobno svobodomislstvo je povzročilo moralni razkroj v družinah. V tem svojem razkrojevalnem delu je meščanski liberalizem dobil močna zaveznika v socializmu ter boljševizmu, kojima je cilj razboj zakonske zveze; ki naj mesto nje stopi svobodna zveza med moškim in žensko. Razkroj morale v družini ima usodne posledice zlasti za potomstvo. S padajočimi krščanskimi načeli tudi pada vzgojna skrb za otroke, ker se starši s takšnimi načeli ne zavedajo svojih dolžnosti, ki jih imajo kot odgovornost napram Bogu in domovini. Družinska posledica pa je: ljudje takšnih nazorov smatrajo otroka ne kot dar božji, ki ga Stvarnik po njih poklanja narodu in državi, marveč kot nadlego. Da se ta nadlega ukine ali vsaj zmanjša na čim manjšo mero, se število rojstev »regulira« = urejuje tako, da je čim manj otrok. To je tista zloglasna »bela smrt«, ki razjeda hrbtenico naroda in njegovega življenja. Ker se njeni pokončevalni učinki vedno usodnejše pojavljajo po svetu, so po raznih državah začeli s protikuropi. Na Italijanskem so ustanovili državno varstvo mater in otrok. Vodstvo te ustanove poroča, da je izdalo 2000 ženitvenih premij po 500 lir kot podporo ubogim zaročencem, da morejo skleniti zakonsko zvezo. Vsak zakonski par prejme rojstvene premije po 500 lir v obveznicah, ki se izplačajo ob rojstvu prvega sina, če se narodi v prvih 2 letih zakona. Nadalje je bilo izročeno 100.000 lir posameznim pokrajinam, da se o materinskih ali dečjih dnevih razdelijo med uboge družine. Nekaj sličnega je že vpeljala tudi Nemčija ter namerava sedaj tudi vpeljati Avstrija.

Osebnosti.

IMENOVANJE NOVEGA STOLNEGA DEKANA.

Z apostolskim pismom, ki je dospelo v Maribor dne 25. aprila, je imenoval

sv. Oče za dekana lavantinskega stolnega kapitlja g. dr. Franca Cukalo, stolnega kanonika in ravnatelja bogoslovnice.

Novoimenovani stolni dekan je rojen dne 1. decembra 1878 na Gomilskem v Savinjski dolini. Po v Celju končani gimnaziji je študiral bogoslovje v Celovcu, kjer je prejel dne 20. julija 1902 mašniško posvečenje. Po enoletnem kaplanovanju v Železni Kaplji je na-